

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 2(2), 82-95, 2022

Received: 18-Dec-2022 Accepted: 18-Dec-2022

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Çocuklarını Spora Gönderen Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Kocaeli İli Örneği

Muhammed Zahid ÖREL¹ Nurgül TEZCAN KARDAŞ² *

¹ Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye zahidorel123@gmail.com

² Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye nurgultezcan@subu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, rekreatif olarak çocuklarını spora gönderen ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumlarını incelemektir. Araştırma kapsamında ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerinin tespiti hedeflenmiştir. Araştırmanın içeriğine uygun olarak kolayda örnekleme metodu ile seçilen araştırma grubunu Kocaeli ilinde yaşayan ve çocuklarını spor faaliyetine gönderen 81 erkek 149 kadın olmak üzere 230 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırma çerçevesinde veriler 2 aşamada toplanmıştır. 1. aşamada ilgili grubun tanımlayıcı verilerini almak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu, ikinci aşamada ise ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerini belirlemek üzere Yılmaz ve Güven (2015)'in geliştirdiği 17 soru, 3 faktör ve 5'li Likert tipindeki 'Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği' uygulanmıştır. İlgili ölçeğin güvenirlik değeri .91'dir. Elde edilen veriler SPSS 26.0 programına aktarılarak analiz edilmiştir. Uygulanan normallik testi sonucunda veriler normal dağılım göstermediğinden parametrik istatistiklere uygun olmadığı tespit edilmiş ve bu nedenle çalışmada nonparametrik testlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada, ikili karşılaştırmalarda MannWhitney U, üç ve üzeri değişkenli karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Yapılan analizlerin sonrasında ebeveynin cinsiyeti, katıldığı spor dalı, spor süresi ve spor geçmişi parametrelerine bakıldığında ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Diğer taraftan ebeveynlerin yaşı, eğitim ve gelir durumunun ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumlarına etki ettiği sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre genç üniversite mezunu ve gelir durumu yüksek olan ebeveynlerin, çocuklarını ders dışı sportif etkinliklere katılım açısından daha fazla desteklediği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Rekreatif Etkinlik, Ebeveyn Tutumu, Spor.

Examining The Attitudes of Parents Who Send Their Children to Sports Towards Extracurricular Sports Activities in Terms of Various Variables: The Case of Kocaeli Province

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the attitudes of parents who send their children to sports as recreational activities towards extracurricular sports activities. In parallel with the aim, it was aimed to determine the physical activity levels of the parents within the scope of the research. In accordance with the content of the research, the

*Sorumlu yazarın e- posta adresi: nurgultezcan@subu.edu.tr

research group selected by convenience sampling method consists of 230 volunteer parents, 81 men and 149 women, who live in Kocaeli and send their children to sports activities. Within the framework of the research, the data were collected in two stages. In the first stage, the information form was developed by the researcher to receive descriptive data for the relevant group, and in the second stage, 17 questions, 3-factor and 5-point Likert-type 'Parental Attitude Scale Towards Extra Curricular Sportive Activities', developed by Yılmaz and Güven (2015) to determine the physical activity levels of the parents was applied. The reliability value of the relevant scale was .91. The obtained data were analysed by transferring using SPSS 26.0. As it did not show a normal distribution as a result of the applied normality test, it was determined that it was not suitable for parametric statistics and therefore on -parametric tests were used. In this context, Mann Whitney U tests were used in pairwise comparisons, and Kruskal Wallis tests were used in comparisons with three or more variables. After the analyses, when the parameters of the parent's gender, sports branch, duration of sports and sports history are examined, it is seen that there is no significant difference in their attitudes towards extracurricular sports activities. On the other hand, it was concluded that the age, education and income status of the parents affect their attitudes towards extracurricular sports activities. According to the results of the research, it can be said that young university graduates and parents with high income support their children more to participate in extracurricular sports activities.

Keywords: Recreational Activity, Parental Attitude, Sports.

1 Giriş

Fiziksel aktivite, her insanın doğasında olan bir arzudur. Çocukların sağlıklı olarak gelişebilmesi açısından çok öneme sahiptir. Çocuklar hareketlerle kendilerini ve çevrelerini en iyi şekilde tanımlayabilir ve algılayabilirler. Zamansal ve mekânsal yerleri keşif yapmanın yanında başka insanlar ile iletişime geçerek aslında kendi deneyimlerini de tecrübe etme fırsatı bulurlar. Hareket sayesinde sınırlarını ve güçlü yönlerini fark etmesi ile bedensel ve mental bağlantının nasıl ele alınacağını deneyimleyebilirler. Bu konunun önemli bir bölümü psikopatidir; zihinsel-ruhsal ve bedensel-motor süreçlerin birleşimi ve uyum sağlaması ile ilgilidir. Hareketlilik ve dolayısıyla spor, insanların gelişim süreçlerinin temel ihtiyaçları arasında yer almaktadır. Fiziksel aktivitenin özelliklerinden olan ruhsal, duygusal ve bilişsel etkilerinin bireylerin gelişimine ciddi katkıları bulunmaktadır (Gohla, 2010, aktaran Orhan, 2019). En hızlı çağlarının içerisinde bulunan ve yüksek düzey enerjisi olan okul dönemindeki gençlerin, serbest zamanlarını etkili bir halde geçireceği, sahip oldukları enerjiyi pozitif bir şekilde harcayacağı, stresini atarak, kötü alışkanlıklardan korunacağı ve bilgi, beceri ve yeteneklerini arttıracığı en önemli aktivitelerin başında okul içerisinde ve dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Durmuş, 2020). Gelişimsel tercihler noktasında yetişkin desteğine ihtiyaç duyan yaş gruplarının ilgili kazanımları edinebilmeleri için ebeveyn davranışları büyük önem kazanmaktadır. Ebeveynlerin spora karşı ilgi duyması çocuğun spora katılımında ve hatta sporun toplumsal yaygınlaşmada olumlu bir etkidir. Ebeveynlerin spora olan tutumu olumlu olduğu takdirde nesiller arasında spora olan ilgi de artış olur. (Ayhan ve Özel, 2020; Durmuş, 2020). Fiziksel aktivite ile spor sağlıklı bir yaşam stilinin temelini oluşturmaktadır. Eğitimin önemli bir etkeni konumunda yer alan spor, çocuklara önemli faydası olmakla birlikte sosyal ilişkiler, sağlıklı yaşam, spor kültürü edinme gibi birçok gelişim faktörüne de katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2018). Bu nedenle çocuklar, olabildiğince en erken yaşlarda spora yönlendirilmeli ve aynı zamanda sporu alışkanlık haline getirmeleri sağlanmalıdır. Bunun başı da öncelikle aile ortamında olabilmektedir. Ancak birçok aile, özellikle de iş yoğunluğu ve zaman bulamama nedenlerinden dolayı herhangi bir fiziksel aktivite veya spor yapmadığı gibi, çocuklarının da sportif aktiviteleri ile ilgilenmek zorunda kaldıklarında ise bu tür görevlerde boğulurlar. Oysa çocuklar her şeyden önce hangi zaman spor yapmaları gerektiğini ve hangi tür sporun yoğun bir hayata giriş için uygun olduğunu bilemezler (Orhan, 2019; Rohkohl, 2017). Aileler, çocukların becerilerini geliştirme, sağlığına destek olma, kendi kendini yönetme, sorumluluk sahibi olma ve yaşamda özerk davranışlar sergileyebilme beklentisiyle çocuklarını değişik etkinliklere yönlendirmektedirler (Hutchinson ve ark. 2003; Pehlivan, 2009). Ailelerin özellikle ergen gelişimi üzerindeki ders dışı sportif etkinliklerin etkilerinin farkında olmaları ve çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere katılımını desteklemeleri

çocukların spora bakış açılarının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (Durmuş, 2020). Tüm bu bilgiler ışığında kurgulanan araştırmanın amacı, rekreatif olarak çocuklarını spora gönderen ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumlarını inceleyerek alan yazına katkı sağlamaktır.

2 Yöntem

2.1 Araştırma Modeli

Çalışmada, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, müdahale edilmeksizin kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008).

2.2 Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Kocaeli ilinde bulunan ve çocuklarını spor faaliyetine gönderen ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise çocuklarını spor faaliyetlerine gönderen 149 kadın 81 erkek toplam 230 ebeveyn oluşturmuştur. Örnekleme oluşturan ebeveynler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

2.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada ebeveynlerin demografik bilgilerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve 10 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. İkinci aşamada ise; Ebeveynlerin sportif etkinliklere karşı tutumlarını belirleyebilmek üzere Yılmaz ve Güven (2015)'in geliştirdiği 'Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Ölçek; 17 soru ve 3 faktörden oluşan, "kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum", "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde belirtilen 5'li likert tipinde dereceleme ölçeğidir. Ölçekteki 5, 10, 13. maddeler olumsuz maddeler olup, ters puanlanma şeklinde hesaplanmıştır. Ölçek üç faktörden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17 iken en yüksek puan 85'tir. Ölçeğin geçerliği için uzman görüşü ve literatür taraması yapılmış ve 46 madde ile açımlayıcı faktör analizi ve ardından doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine göre ölçek 3 alt boyut ve 17 maddelidir. Ölçekteki madde yükdeğerleri 0,570 ile 0,914 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla hesaplanan Croanbach Alfa güvenilirlik kat sayısı 0,91 olarak bulunmuştur. 1,3,4,6,7,8,9,12,13,14,15. maddeler "Kişisel Gelişim" 5,10,16. maddeler "Akademik Algı" 2,11,17. maddeler "Sosyal Destek" boyutunu içermektedir (Yılmaz ve Güven, 2015).

2.4 Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulamanın başında araştırma grubuna araştırma ile ilgili detaylı bilgiler sözlü ve yazılı olarak araştırmacı tarafından verilmiştir. Ardından hazırlanan ölçek formu yüz yüze ve online olarak ebeveynlere uygulanmıştır. Verilen bilgiler sonrasında çalışmaya gönüllü katılım gösteren ebeveynlerden veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır ve kullanılacak testleri belirlemek amacıyla normallik testi yapılmış ve veriler normal dağılım göstermediği için ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U Testi, ikiden fazla grupların karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır. Veriler $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde incelenmiştir.

Tablo 1: Araştırma Grubuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişken	N	%
Yaş	35yaş ve altı	57 24,8
	36-40yaş	72 31,3
	41-45yaş	56 24,3
	46yaş ve üstü	45 19,6
	Toplam	230 100
Cinsiyet	Erkek	81 35,2
	Kadın	149 64,8
	Toplam	230 100
Ebeveynin Spor Geçmişi	Yok	136 59,1
	Var	94 40,9
	Toplam	230 100
Ebeveynin Katıldığı Spor Dalı	Yok	127 55,2
	Bireysel sporlar	68 29,6
	Takım sporları	35 15,2
	Toplam	230 100
Ebeveynin Spor Süresi	Yok	127 55,2
	1-59dk	72 31,3
	60dk ve üzeri	31 13,5
	Toplam	230 100
Ebeveynin Haftalık Spor Yapma Sıklığı	Yok	129 56,1
	1-5kez	101 43,9
	Toplam	230 100
Ebeveynin Eğitim Durumu	İlkokul	38 16,5
	Lise	81 35,2
	Üniversite	111 48,3
	Toplam	230 100
Gelir Durumunuz	0-4250tl	64 27,8
	4.251-7.000	101 43,9
	7001 ve üstü	65 28,3
	Toplam	230 100
Çocuğun Spor Branşı	Güreş	37 16,1
	Taekwondo	32 13,9
	Masa Tenisi	13 5,7
	Yüzme	53 23
	Cimnastik	32 13,9
	Basketbol	16 7
	Voleybol	13 5,7
	Futbol	18 7,8
	Atletizm	16 7
	Toplam	230 100
Çocuğunuzun Sporcu Lisansı	Var	105 45,7
	Yok	125 54,3
	Toplam	230 100
Çocuğunuzun Yaşı	4-6yaş	40 17,4
	7-10yaş	83 36,1
	11yaş ve üzeri	107 46,5
	Toplam	230 100

3 Bulgular

Araştırma kapsamında ilgili değişkenler çerçevesinde elde edilen verilerin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkeni Açısından Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyetiniz	N	S.Ort	U	Z	p
Kişisel Gelişim	Erkek	81	109,26	5529,000	-1,053	,292
	Kadın	149	118,89			
Akademik Algı	Erkek	81	109,96	5586,000	-,947	,344
	Kadın	149	118,51			
Sosyal Destek	Erkek	81	108,10	5435,000	-1,271	,204
	Kadın	149	119,52			
Toplam Puan	Erkek	81	109,23	5526,500	-1,056	,291
	Kadın	149	118,91			

*p<.05

Tablo 2’de görüldüğü üzere kişisel destek, akademik algı sosyal destek ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanamamıştır (p>.05).

Tablo 3: Yaş Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Yaşınız	N	S.Ort	X ²	Df	p
Kişisel gelişim	35 yaş ve altı	57	125,01	5,076	3	,166
	36-40 yaş	72	123,51			
	41-45 yaş	56	103,47			
	46 yaş ve üstü	45	105,60			
Akademik algı	35 yaş ve altı	57	122,48	6,211	3	,102
	36-40 yaş	72	126,79			
	41-45 yaş	56	102,81			
	46 yaş ve üstü	45	104,38			
Sosyal destek	35 yaş ve altı	57	129,08	8,240	3	,041*
	36-40 yaş	72	123,56			
	41-45 yaş	56	98,56			
	46 yaş ve üstü	45	106,48			
Toplam puan	35 yaş ve altı	57	125,57	6,524	3	,089
	36-40 yaş	72	125,10			
	41-45 yaş	56	100,94			
	46 yaş ve üstü	45	105,51			

*p<.05

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan kitlenin kişisel destek, akademik algı ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanamamıştır. (p>.05) Ancak sosyal destek alt boyutuna bakıldığında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. (p= ,041) Buna göre 35 yaş ve altı sıra ortalaması 129,08, 36-40 yaş sıra ortalaması 123,56, 41-45 yaş sıra ortalaması 98,56, 46 yaş ve üstü sıra ortalaması 106,48’dir.

Tablo 4: Ebeveynin Spor Geçmişi Değişkeni Açısından Mann-Whitney Test-U Testi Sonuçları

	Ebeveynin Spor Geçmişi	N	S.Ort	U	Z	p
Kişisel gelişim	Yok	136	111,60	5861,500	-1,074	,283
	Var	94	121,14			
Akademik algı	Yok	136	117,67	6097,500	-,604	,546
	Var	94	112,37			
Sosyal destek	Yok	136	113,03	6056,500	-,691	,489
	Var	94	119,07			
Toplam puan	Yok	136	113,26	6087,500	-,615	,539
	Var	94	118,74			

*p<.05

Tablo 4'te göre Ebeveynin spor geçmişi değişkenine göre; kişisel destek, akademik algı, sosyal destek ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanamamıştır (p>.05).

Tablo 5: Ebeveynin Katıldığı Spor Dalı Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Ebeveynin Katıldığı Spor Dalı	N	S.Ort	X ²	Df	p
Kişisel Gelişim	Yok	127	114,86	,484	2	,785
	Bireysel Sporlar	68	119,46			
	Takım Sporları	35	110,13			
Akademik Algı	Yok	127	120,14	2,920	2	,232
	Bireysel Sporlar	68	115,43			
	Takım Sporları	35	98,81			
Sosyal Destek	Yok	127	115,48	,000	2	1,000
	Bireysel Sporlar	68	115,61			
	Takım Sporları	35	115,34			
Toplam Puan	Yok	127	116,17	,578	2	,749
	Bireysel Sporlar	68	118,15			
	Takım Sporları	35	107,91			

*p<.05

Tablo 5'te görüldüğü gibi Spor dalı değişkeni açısından kişisel destek, akademik algı sosyal destek alt boyutları ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanamamıştır (p>.05).

Tablo 6: Ebeveynin Spor Süresi Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Ebeveynin Spor Süresi	N	S.Ort	X ²	Df	P
Kişisel Gelişim	Yok	127	113,06	1,372	2	,504
	1-59 dk	72	122,76			
	60 dk ve üzeri	31	108,61			
Akademik Algı	Yok	127	119,18	2,811	2	,245
	1-59 dk	72	116,81			
	60 dk ve üzeri	31	97,39			
Sosyal Destek	Yok	127	113,74	,836	2	,658
	1-59 dk	72	121,01			
	60 dk ve üzeri	31	109,92			
Toplam Puan	Yok	127	114,36	1,376	2	,503
	1-59 dk	72	121,78			
	60 dk ve üzeri	31	105,56			

*p<.05

Tablo 6’da ebeveyn spor yapma süresi değişkenine ilişkin sonuçlara bakıldığında; kişisel destek, akademik algı, sosyal destek ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmadığı görülmektedir (p>.05).

Tablo 7: Ebeveynin Haftalık Spor Yapma Sıklığı Değişkeni Açısından Mann-Whitney Test-U Testi Sonuçları

	Ebeveynin Haftalık Spor Yapma Sıklığı	N	S.Ort	U	Z	p
Kişisel Gelişim	Yok	129	112,21	6090,500	-,850	,395
	1-5 kez	101	119,70			
Akademik Algı	Yok	129	118,49	6129,000	-,784	,433
	1-5 kez	101	111,68			
Sosyal Destek	Yok	129	113,72	6285,500	-,467	,640
	1-5 kez	101	117,77			
Toplam Puan	Yok	129	113,72	6284,500	-,460	,645
	1-5 kez	101	117,78			

*p<.05

Tablo 7’de görüldüğü gibi ebeveyn haftalık spor yapma sıklığı değişkenine göre; kişisel destek, akademik algı, sosyal destek ve ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmadığı görülmektedir (p>.05).

Tablo 8: Ebeveynin Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Ebeveynin Eğitim Durumu	N	S.Ort	X ²	Df	p
Kişisel Gelişim	İlkokul	38	97,26	9,860	2	,007*
	Lise	81	104,93			
	Üniversite	111	129,45			
Akademik Algı	İlkokul	38	99,75	5,205	2	,074
	Lise	81	109,78			
	Üniversite	111	125,07			
Sosyal Destek	İlkokul	38	94,21	10,068	2	,007*
	Lise	81	107,17			
	Üniversite	111	128,86			
Toplam Puan	İlkokul	38	96,64	9,881	2	,007*
	Lise	81	105,25			
	Üniversite	111	129,44			

*p<.05

Tablo 8'de görüldüğü gibi kişisel gelişim, sosyal destek ve toplam puanlara göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kişisel gelişim alt boyutunda ebeveynin eğitim durumuna göre ilkokul sıra ortalaması 97,26 Lise sıra ortalaması 104,93, Üniversite sıra ortalaması 129,45, p değerinin .007(p<.05) olduğu gözlemlenmiştir. Sosyal destek alt boyutuna göre; ebeveynin eğitim durumuna göre ilkokul sıra ortalaması 94,21, Lise sıra ortalaması 107,17, Üniversite sıra ortalaması 128,86, p değerinin .007 (p<.05) olduğu görülmektedir. Toplam Puanlara göre ebeveynin eğitim durumuna göre ilkokul sıra ortalaması 96,64, Lise sıra ortalaması 105,25, Üniversite sıra ortalaması 129,44, p değerinin .007 (p<.05) olduğu görülmektedir. Akademik algı alt boyutunda p değerinin .074 olduğu görülmektedir. Bu nedenle akademik algı alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo 9: Ebeveynin Gelir Durumu Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Gelir Durumu	N	S.Ort	X ²	Df	p
Kişisel Gelişim	0-4250	64	99,46	6,511	2	,039*
	4.251-7.000	101	116,95			
	7001 ve üstü	65	129,04			
Akademik Algı	0-4250	64	105,10	6,511	2	,314
	4.251-7.000	101	118,43			
	7001 ve üstü	65	121,18			
Sosyal Destek	0-4250	64	100,16	9,009	2	,011*
	4.251-7.000	101	113,22			
	7001 ve üstü	65	134,15			
Toplam Puan	0-4250	64	99,60	6,515	2	,038*
	4.251-7.000	101	116,68			
	7001 ve üstü	65	129,32			

*p<.05

Tablo 9’da görüldüğü gibi kişisel gelişim, sosyal destek ve toplam puanlara göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kişisel gelişim düzeylerinin ebeveynin gelir durumuna göre 0-4250 TL sıra ortalaması 99,46, 4.251-7.000 sıra ortalaması 116,95,7001 ve üstü sıra ortalaması 129,04, p değerinin .039 ($p<.05$), sosyal destek düzeylerinin ebeveynin gelir durumuna göre 0-4250 TL sıra ortalaması 100,16, 4.251-7.000 sıra ortalaması 113,22,7001 ve üstü sıra ortalaması 134,15, p değerinin ise .011 ($p<.05$), ölçek toplam puanında ise ebeveynin gelir durumuna göre 0-4250 TL sıra ortalaması 99,46, 4.251-7.000 sıra ortalaması 116,95,7001 ve üstü sıra ortalaması 129,04, p değerinin .039 ($p<.05$) olduğu gözlemlenmiştir. Bunlara karşın akademik algı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

Tablo 10: *Çocuğunuzun Sporcu Lisansı Değişkeni Açısından Whitney Test-U Testi Sonuçları*

	Çocuğunuzun Sporcu Lisansı	N	S.Ort	U	Z	p
Kişisel Gelişim	Var	105	114,52	6460,000	-,205	,838
	Yok	125	116,32			
Akademik Algı	Var	105	111,98	6192,500	-,749	,454
	Yok	125	118,46			
Sosyal Destek	Var	105	111,87	6181,500	-,775	,438
	Yok	125	118,55			
Toplam Puan	Var	105	113,59	6361,500	-,401	,689
	Yok	125	117,11			

* $p<.05$

Tablo 10’da sporcu lisansı değişkenine ilişkin sonuçlara bakıldığında hiçbir alt boyut ve toplam puanda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Tablo 11: *Çocuğunuzun Yaşı Değişkeni Açısından Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları*

	Çocuğunuzun Yaşı	N	S.Ort	X ²	Df	P
Kişisel Gelişim	4-6 yaş	40	128,21	2,588	2	,274
	7-10 yaş	83	107,92			
	11 yaş ve üzeri	107	116,63			
Akademik Algı	4-6 yaş	40	131,34	2,898	2	,235
	7-10 yaş	83	110,90			
	11 yaş ve üzeri	107	113,15			
Sosyal Destek	4-6 yaş	40	132,05	3,273	2	,195
	7-10 yaş	83	109,98			
	11 yaş ve üzeri	107	113,59			
Toplam Puan	4-6 yaş	40	129,78	2,684	2	,261
	7-10 yaş	83	108,84			
	11 yaş ve üzeri	107	115,33			

* $p<.05$

Tablo 11’de çocuğun yaşı değişkenine ilişkin sonuçlara bakıldığında hiçbir alt boyut ve toplam puanda anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>.05$).

4 Tartışma

Bu bölümde çocuklarını spor faaliyetlerine gönderen ebeveynlerin ders dışı sportif etkinlikler karşısında görüş ve tutumları incelenmiş ve değişkenlere göre değerlendirilerek yorumlanmıştır. Ulaşılan sonuçlar, konu ile ilgili literatür taramasında elde edilen bulgular ile desteklenmiştir. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeylerine göre ebeveyn tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim, akademik algı ve sosyal destek boyutlarında cinsiyete göre herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir. Topal (2019)'ın yapmış olduğu araştırmada ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında cinsiyetler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Öncü ve ark. (2011) tarafından yapılmış olan ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi derslerine katılımına yönelik tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Keskin (2006)'ın yapmış oldu çalışmada cinsiyete göre ebeveynlerin istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmamıştır. Farklı bir çalışmada ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları cinsiyete göre incelendiğinde; kişisel gelişim, sosyal destek ve akademik algı alt boyut puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır (Durmuş, 2020). Araştırma sonuçları ile alan yazın taramasından elde edilen sonuçlar paralellik göstermektedir.

Katılımcıların fiziksel aktivite düzeylerine göre ebeveyn tutum ölçeğinin sosyal destek alt boyutunda ebeveynin yaşına göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında sıra 35 yaş ve altı ebeveyn grubunun sıra ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 35 yaş altı bireylerin spora karşı tutumlarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu, ebeveynlerin yaşları arttıkça tutum puanlarının düştüğü görülmektedir. Bu durum genç olan ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere dair daha olumlu bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Keskin (2006)'ın yapmış olduğu çalışmada ailelerin yaş dağılımları dikkate alındığında 50 – 59 yaş aralığında %93,8 ve 20 – 29 yaş aralığında %82,2 oranlarında çocuklarının serbest zamanlarını sportif etkinliklerle geçirmelerini istediklerini ifade ettiği görülmektedir. Akdoğan (2017)'in yaptığı çalışmada ise beden eğitimi dersi veli tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Elde edilen sonuçlara göre, genç yaşta ebeveynlerin spor yapan çocukların sosyal açıdan gelişeceklerini düşündüklerini söylemek mümkündür.

Katılımcıların spor yapma durumlarını tespit için sorulan araştırma sorularına bakıldığında spor geçmişi, spor yapma yılı ve spora katılım sıklığı değişkenlerinde, ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutum ölçeği ve alt boyut düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı göstermektedir

Durmuş (2020)'un yapmış olduğu çalışmada; ebeveynlerin geçmişlerinde sporla ilgilenmeleri ve spor yapmış olmaları sportif etkinliklere olumlu bir şekilde yaklaşmalarını sağlamaktadır sonucuna ulaşmıştır. Yüksel (2019) 'in yapmış olduğu çalışmada; spor yapan bireylerin ya da ebeveynlerin çocuklarını daha çok spora yönlendirdikleri ya da çocuklarının elit düzeyde sporcu olmalarını destekledikleri görülmektedir. Baxter-Jones ve Maffulli (2003); tarafından İngiltere'de 282 genç, elit sporcu (8-17 yaş aralığı) ve aileleri üzerinde yapılan bir araştırmada, çocukların spora yönelmelerinde en etkili unsurun aile olduğu görülmektedir. (Yüksel, 2019; Baxter-Jones ve Maffulli, 2003). Durmuş (2020)'un çalışmasında ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, ana-babaların spor yapma durumuna göre anlamlı bir biçimde farklılık göstermektedir. Spor yapan ebeveynlerin spor yapmayan ebeveynlere göre daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Yine Durmuş'un yaptığı çalışmada elde edilen verilerde ebeveynlerin spor yapma durumlarına göre akademik algı ve sosyal destek alt boyutlarında ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları arasında spor yapan ebeveynler lehine anlamlı şekilde farklılık görülmüştür. Katılımcıların katıldığı tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim, akademik algı ve sosyal destek boyutlarında ebeveynin katıldığı spor

dalına göre herhangi bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında her ne kadar spor yapan ebeveynlerin spora karşı tutumlarının daha yüksek olduğu görülse de araştırmadan elde edilen veriler ebeveynin spor yapmasının spora karşı tutum üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını göstermiştir. Bu sonuca göre araştırma grubunun yaşadığı bölge, aktif olmasa da spor bilinci, tercih edilen branş, aktif veya pasif spora katılım, kültür seviyesi gibi farklılıkların spora karşı tutuma etki etmiş olabileceği düşüncesini doğurmaktadır. Buna göre spor geçmişi olmayan ebeveynlerin; teknolojik araçları daha yaygın kullanabildiği ve spor bilincine sahip kitleye daha kolay ulaşabildiği düşüncesi göz önüne alınarak spor bilincine sahip olabileceği düşünülebilir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında ebeveynin eğitim durumuna göre anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu alt boyutlarda üniversite eğitim durumuna sahip ebeveynler lehine sonuçlar ortaya çıkmıştır. Üniversite eğitim düzeyine sahip aile bireylerinin ders dışı sportif etkinliklerin çocuklar üzerinde olumlu etkileri olduğunun farkında olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan benzer bir çalışmada Kotan ve ark. (2009); ailenin eğitim düzeyinin çocuğun spor yapması üzerinde etkili olduğunu belirlemişlerdir. Keskin (2006)'ın yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyleri incelendiğinde lisansüstü eğitim almış ebeveynlerin çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istemektedir. Dinç ve ark. (2010) yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre ebeveynlerin gruplar yüzdeleri incelendiğinde eğitim düzeyi yüksek velilerin fiziksel aktivite ve spor konusunda daha bilinçli oldukları görülmektedir. Alan yazında farklı sonuçlar elde eden çalışmalarda mevcuttur. Öncü ve ark. (2011)'nın ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile ailelerin eğitim durumları arasında anlamlı şekilde farklılığın ortaya çıkmadığını göstermektedir. Araştırmaya katılan veliler çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istemektedirler.

Katılımcıların gelir durumuna göre ders dışı sportif etkinliklere karşı ebeveyn tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında ve toplam puanda ebeveynin gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu alt boyutlarda 7001 TL ve üstü gelir durumuna sahip ebeveynler lehine sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kotan ve ark. (2009)'nın yaptığı çalışmada ailenin gelir düzeyinin çocuğun spor yapması üzerinde olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışma elde edilen bulguları desteklemektedir. Başka bir çalışmada Güllü ve ark. (2016) ise; ortaokul öğrencilerinin aile gelir düzeyleri öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını önemli ölçüde etkilediği ortaya çıkmıştır. İngiltere'de yaşları 10-11 arasında değişen 113 çocuk ve ailesi sosyo-ekonomik düzeylerine göre ayrılarak spora katılımında rol oynayan faktörler araştırılmıştır. Yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin tamamı çocuklarını aktiviteye teşvik ettiği, düşük ve orta düzeydeki ailelerin sözlü teşvik yoluna gittiği sonuçta spora katılımında ailenin önemli bir rol üstlendiği ve farklı sosyal ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarını farklı yollarla teşvik ettiği belirtilmektedir (Brockman ve ark.2009; Dinç ve ark. 2010). Gelir durumu arttıkça sosyal yaşama daha fazla katılım gösterme imkânı bulan aile fertlerinin çocuklarını da spora karşı da daha yüksek olumlu tutum sergilediklerini söylemek mümkündür. Gerek spora katılım için gerekli olan malzeme ihtiyacı gerekse ulaşım gereksinimi gibi maddi yeterlilik gerektiren ihtiyaçların spora katılımı etkilediği düşünülebilir.

Katılımcıların çocuklarının sporcuya lisansına göre ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim, akademik algı ve sosyal destek boyutlarında çocuğun lisans durumuna göre anlamlı farklılık olmadığını görülmektedir. Öncü ve ark. (2011)'nın ebeveynlerin çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile çocuklarının okul takımlarına katılan ve katılmayanlar arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan çalışmada, anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çocukları okul takımlarına katılan ebeveynlerin tutum puanlaması okul takımında olmayan ebeveyn çocuklarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgular ile farklı sonuçlar elde edilmiş olması katılımcıların farklı özelliklere sahip olması ve yapılan spor branşına göre tutum değişikliği olabileceği sonucunu doğurabilir.

Çocuk yaşı değişkenine bakıldığında ise; katılımcıların çocuklarının tutum ölçeği alt boyutlarından olan kişisel gelişim, akademik algı ve sosyal destek boyutlarında çocukların yaşına göre herhangi bir farklılık göstermediği görülmektedir. Öncü ve ark. (2011)'nın yapmış olduğu çalışmada çocuğu 6.Sınıfa giden ebeveyn tutumlarının 8. Sınıfta okuyan çocukların ebeveynlerine göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Durmuş (2020); yapmış olduğu çalışmada çocukların öğrenim durumuna göre tutum ölçeği “sosyal destek” alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukları ilköğretim düzeyinde olan ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları lisede öğrenim göre ebeveynlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak yapılan araştırma da yaş değişkeni açısından herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

5 Sonuç

Fiziksel aktiviteye katılan ve katılmayan ebeveynlerin; katıldığı spor dalı, spor süresi ve spor geçmişi parametrelerine bakılarak fiziksel aktivite düzeyleri ile ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumları arasında bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu sonuca bakılarak fiziksel aktivite düzeyleri ile sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumları arasında bir fark olmadığı düşünülebilir. Fiziksel aktivite düzeyleri ile ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumları arasında ilişkiyi bulmak için kullanılan ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumlarında 35 yaş ve altı ebeveyn grubu lehine sonuçlanmıştır. Genç ebeveynlerin dinamik hayat içerisinde olabilecek fiziksel yeterliliğe sahip olması, jenerasyon farkının daha az olması sebebi ile güncel gelişmeleri takip edebilme becerilerinin daha fazla olabilme ihtimali gibi sebeplerle sportif etkinliklere karşı çocuklarını daha fazla yönlendirici olabileceği sonucuna varılmıştır. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleriyle ilişkili olarak spor geçmişine göre ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumlarında herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca etki eden nedenler arasında gelişmiş şehir yaşamının geniş imkânlar sunması olarak nitelendirilebilir. Gelişmiş şehirlerde yaşayan, aynı zamanda spor geçmişi olmayan ebeveynlerin teknolojik araçları daha yaygın kullanabildiği ve spor bilincine sahip kitleye daha kolay ulaşabildiği düşüncesi göz önüne alınarak spor bilincine sahip olabileceği düşünülebilir. Bunun yanında diğer nedenler olarak eğitim şartları ve sosyal ihtiyaçların daha genişçe karşılanabiliyor olması da bu bilincin oluşmasına katkı sağladığı düşünülebilir. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeylerine göre tutum ölçeği alt boyutlarında spor dalına göre, spor süresine göre ve haftalık spor yapma sıklığına göre herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna göre ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutumlarına bakıldığında üniversite eğitim düzeyine sahip aile bireylerinin ders dışı sportif etkinlikler konusunda daha bilinçli yaklaştığını söylemek mümkündür. Eğitim durumunun yükseldikçe olumlu tutumunda yükseliyor olması sporun olumlu katkılarının anlaşılmasında eğitimin önemli bir etken olduğu sonucunu düşündürmektedir. Katılımcıların gelir durumuna göre ebeveyn tutumlarına bakıldığında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan ebeveynlerin diğer gelir durumlarına sahip ebeveynlere göre ders dışı sportif etkinliklerine katılım imkanı açısından daha destekleyici olabileceği sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin bir bölümü alan yazını destekler nitelikte olmasına karşın bir kısmı alan yazın ile paralellik göstermemektedir. Bu durum ebeveynlerin spora karşı tutumlarını birçok faktörün etki edebileceği düşüncesini doğurmuştur. Bu nedenle araştırma farklı gruplar, farklı bölgeler farklı branşlar gibi değişkenlerde göz önüne alınarak yapılması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Yazar Katkıları

1. Yazar Muhammed Zahid ÖREL: Araştırma fikrinin oluşturulması, sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, verilerin toplanması, verilerin düzenlenmesi ve tartışmanın oluşturulması ve araştırmanın makale formatına getirilmesi kısımlarında sorumluluk almıştır.

2. Yazar (Sorumlu Yazar) Nurgül TEZCAN KARDAŞ: Araştırmanın planlanması, literatür taraması, verilerin analizi, düzenlenmesi, yorumlanması ve dergi süreçlerinde sorumluluk almıştır.

Kaynakça

- Akdoğan, B. (2017). Lise öğrencilerinin ve ebeveynlerin Beden Eğitimi dersine ilişkin tutumları. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Ayhan, B., Özel, B. (2020). Examining The Relationship between leisure attitude and life satisfaction levels of university students. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(3), 154-166.
- Baxter-Jones, ADG. ve Maffulli, N. (2003). Parental influence on sport participation in elite young athletes. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 43, 250-55
- Brockman, R., Jago, R., Fox, K.R., Thompson, J.L., Cartwright, K., and Page, A.S., (2009). "Get off the sofa and go and play": family and socioeconomic influences on the physical activity of 10-11 year old children. *BMC Public Health*, 9, 253.
- Dinç, Z.F. Uluöz, E. ve Sevimli, D. (2010). Ailelerin çocuklarını spor ve fizisel aktiviteye yönlendirmelerine ilişkin görüşleri. ISSN:1306-3111 *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(2), 93-102.
- Durmuş, D. (2020). Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Güllü, M.Şarvan Cengiz, Ş. Öztaşyonar, Y. ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Hutchinson, S. L., Baldwin, C. K., & Caldwell, L. L., (2003). Differentiating parent practices related adolescent behavior in the free time context, *Journal of Leisure Studies*, 35(4), 396-422.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (17. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Ç. (2016). Okul Öncesi Çağı Çocuklarının Fiziksel Aktivitelerinin Araştırılması. *Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Keskin, V. (2006). Çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentileri. *Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Afyon.
- Kotan, Ç.Hergüner, G. ve Yaman, Ç. (2009). İlköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 49-58
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)* Cilt 9, Sayı 1, Sayfa 157-176.
- Öncü, E. ve Güven, Ö. (2011). Ana-Babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 28-37.
- Pehlivan, Z. (2009). Spora Katılan çocuklara yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engeller. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII (2) 69-76.
- Rohkohl, S. (2017). Ab wann sollten Kinder Sport machen? <https://www.dak.de/dak/gesundheit/ab-wann-sport-fuer-kinder-1655304.html>. Erişim Tarihi: 09.08.2017.

Topal, Ç. (2019). Ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının fiziksel aktivite düzeylerine göre incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi*. İstanbul.

Yılmaz, A. (2018). Parent expectations towards participation to extracurricular sport activity of high school students. *Pedagogics Psychology Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 22(4), 216-225.

Yılmaz, A. ve Güven, Ö. (2015). Ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutum ölçeği. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 244-258.

Yüksel, M. (2019). Ailenin Spora Katılımı ile Çocuklarının Elit Spora Yönelmesi Arasındaki İlişki. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 319-326.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).